

გიორგი თავზიშვილი - ქართული პედაგოგიკის თეორეტიკოსი

თინათინ კაპანაძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

Tinatin.kapanadze@gmail.com

<https://doi.org/10.52340/lac.2023.30>

XX საუკუნის 30-იან წლებში ჯერ კიდევ არ არსებობდა პედაგოგიკის მეთოდოლოგიის საკითხებზე შექმნილი რაიმე სახელმძღვანელო ქართულ ენაზე. ჩვენი პედაგოგიკური მეცნიერების ამ ხარვეზს რამდენადმე ავსებს 1933 წელს დაბეჭდილი გ.თავზიშვილის ნაშრომი „პედაგოგიკის მეთოდოლოგიური საფუძვლები“, სადაც თეზისების სახით იყო ჩამოყალიბებული ისეთი საკითხები, როგორებიცაა: პედაგოგიკის, როგორც მეცნიერების, განმარტება, მიზნები და ამოცანები; აღზრდა, როგორც სოციალური პროცესი და მისი მიზნები და ამოცანები, პედაგოგიკის სოციალური კანონზომიერება და ბიოლოგიური ფაქტორები.

გიორგი თავზიშვილის პედაგოგიკურ მიდგომებში ბევრი რამ თანამედროვე თვალთახედვითაც უსათუოდ მისაღები და გასათვალისწინებელია. თუმცა მისი პედაგოგიური იდეების შეფასებისას უნდა აღინიშნოს, რომ სწავლა-აღზრდის პროცესის სასურველი ფორმით წარსამართად უნივერსალური ფორმულა არ არსებობს და ეს პროცესი მუდმივად იცვლება როგორც ისტორიული გამოცდილების საფუძველზე, ისე თანამედროვე მოთხოვნათა შესაბამისად.

გიორგი თავზიშვილის პედაგოგიური ღვაწლის შეფასების დროს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მივაქციოთ იმ დამსახურებას, რომელიც მას ქართული პედაგოგიკის, როგორც მეცნიერების, ჩამოყალიბებისა და განვითარების პროცესში მიუძღვის. ამ თვალსაზრისით მას უაღრესად მნიშვნელოვანი როლი აქვს შესრულებული ქართულ ენაზე პედაგოგიკის სახელმძღვანელოს შექმნაში.

საკვანძო სიტყვები: მეცნიერება, პედაგოგიკა, აღზრდა

XX საუკუნის ქართული პედაგოგიკური აზროვნების ისტორიის მკვლევრის, მეცნიერისა და საზოგადო მოღვაწის გიორგი თავზიშვილის (1902-1963) პედაგოგიური ღვაწლის შეფასების დროს განსაკუთრებული ყურადღება იმ დამსახურებას უნდა მივაქციოთ, რომელიც მას ქართული პედაგოგიკის, როგორც მეცნიერების, ჩამოყალიბებისა და განვითარების პროცესში მიუძღვის. ამ თვალსაზრისით მას უაღრესად მნიშვნელოვანი როლი აქვს შესრულებული ქართულ ენაზე პედაგოგიკის სახელმძღვანელოს შექმნაში.

XX საუკუნის 30-იან წლებში ჯერ კიდევ არ არსებობდა პედაგოგიკის მეთოდოლოგიის საკითხებზე შექმნილი რაიმე სახელმძღვანელო ლიტერატურა ქართულ ენაზე. ჩვენი პედაგოგიკური მეცნიერების ამ ხარვეზს რამდენადმე ავსებს 1933 წელს დაბეჭდილი მისი ნაშრომი „პედაგოგიკის მეთოდოლოგიური საკითხები“, სადაც თეზისების სახით იყო ჩამოყალიბებული ისეთი საკითხები, როგორებიცაა: პედაგოგიკის, როგორც მეცნიერების, განმარტება, მიზნები და ამოცანები; აღზრდა, როგორც სოციალური პროცესი და მისი მიზნები და ამოცანები, პედაგოგიკის სოციალური კანონზომიერება და ბიოლოგიური ფაქტორები.

მკვლევრის განმარტებით, პედაგოგიკა წარმოადგენს სოციალურ მეცნიერებას ბავშვთა და მოზარდთა აღზრდისა და სწავლა-განათლების შესახებ საზოგადოებრივ-ეკონომიური ფორმაციების კონკრეტულ ისტორიულ პირობებთან დაკავშირებით (თავზიშვილი, 1933: 5). ეს დეფინიცია ზუსტად შეესაბამება იმდროინდელ ეპოქის ხედვას პედაგოგიკის მეცნიერებასთან დაკავშირებით. კერძოდ, პედაგოგიკის უმთავრეს მიზნად გ. თავზიშვილი მიიჩნევდა ბავშვის პიროვნებად ჩამოყალიბებას და მის შეგნებულ ჩართვას სოციალისტური საზოგადოების მშენებლობაში.

აღმზრდელობით პროცესს გ. თავზიშვილი განმარტავდა, როგორც აღსაზრდელ პირთა კულტურული განვითარების მეცნიერულად ორგანიზებულ სისტემას, რომელიც მიმართულია კაცობრიობის მიერ დაგროვებული ცოდნისა და გამოცდილების შეთვისებისაკენ, როგორც მოზარდ თაობაზე ინდივიდუალური და საზოგადოებრი ზეგავლენის მოხდენის გეგმაზომიერ პროცესს (თავზიშვილი, 1933: 5-6). ეს დებულებები მთელი ექვსი ათეული წლის განმავლობაში პასუხობდა სოციალისტური საზოგადოების აღზრდის მიზნებს და მას ამ ხნის განმავლობაში თავის ღირებულებები არ დაუკარგავს.

გიორგი თავზიშვილს კიდევ უფრო ნათლად აქვს ჩამოყალიბებული და დაკონკრეტებული აღზრდის მიზანი ხსენებული ნაშრომის მეორე ნაწილში, რომელიც შვიდი პუნქტისგან შედგება: 1. ასაკობრივი და ინდივიდუალური თავისებურებების შესწავლა-გათვალისწინების საფუძველზე აღზრდის პრინციპების, საშუალებებისა და მეთოდების დადგენა; 2. მწარმოებლურ შრომაში მოსწავლეთა ჩართვა; 3. აღმზრდელსა და აღსაზრდელს შორის ჯანსაღი ურთიერთობის დამყარება და მათ შორის არსებული წინააღმდეგობის დაძლევა; 4. ადამიანისა და გარემოს დამოკიდებულების გარკვევა; 5. პიროვნების ჰარმონიული განვითარებისათვის საჭირო პირობების შექმნა; 6. კაცობრიობის მიერ დაგროვილი ცოდნის ათვისება და არსებულ პირობებში მისი შემოქმედებითი გამოყენება; 7. ბუნებისა და საზოგადოების მოვლენებში პიროვნების სწრაფი და სწორი ორიენტაციის უზარის განვითარება და მიზანშეწონილი მოქმედების გამომუშავება (თავზიშვილი, 1933: 10).

მიგვაჩნია, რომ იმ პერიოდისათვის, როდესაც საბჭოთა პედაგოგიკური მეცნიერების ფორმირების პროცესი მიმდინარეობდა, აღზრდის მიზნების ასე ნათლად და კონკრეტულად ჩამოყალიბებას დიდი თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობა ჰქონდა.

წიგნის მესამე ნაწილში ნაჩვენებია პედაგოგიკის საზოგადოებრივი და სოციალური ხასიათი. მკვლევარი ავითარებს იმ აზრს, რომ ადამიანი აღზრდისა და გარემოს პროდუქტს წარმოადგენს და რომ აღმზრდელი თვითონ უნდა იყოს აღზრდილი (თავზიშვილი, 1933: 12).

მკვლევარი დამაჯერებელი არგუმენტებით ასაბუთებდა, რომ ადამიანი ჰარმონიულად მხოლოდ ადამიანთა საზოგადოებაში შეიძლება განვითარდეს და რომ მოზარდი მხოლოდ საზოგადოებაში ყალიბდება პიროვნებად და იქცევა მოქალაქედ.

ნაშრომის მეოთხე ნაწილში განხილულია აღზრდა, როგორც ორგანიზებული და შეგნებული პროცესი. სკოლა მას მიაჩნია ერთ-ერთ მნიშვნელოვან რგოლად მოზარდის პიროვნებად ფორმირების პროცესში. იგი იქვე ხაზგასმით აღნიშნავდა მასწავლებლის მაღალ მოწოდებასა და დანიშნულებას აღზრდისა და სწავლა-სწავლების პროცესში.

წიგნის მეხუთე ნაწილში გიორგი თავზიშვილი საუბრობს საბჭოთა პედაგოგიკის საერთო მეთოდოლოგიურ საფუძვლებზე; აფუძნებს მას დიალექტიკური მატერიალიზმის პრინციპებზე და აღნიშნავს, რომ საბჭოთა პედაგოგიკის განვითარება უნდა მოხდეს მატერიალისტური დიალექტიკის კანონების მიხედვით.

მეექვსე ნაწილში კი ნაჩვენებია პედაგოგიკურ მეცნიერებასთან ბიოლოგიური პრობლემების ურთიერთობის საკითხი. კერძოდ:

- შეუძლებელია პედაგოგიკაში არსებობდეს ორი კანონზომიერება, მაგრამ შესაძლებელია ერთ კანონზომიერებაში მეორე მეცნიერული სტრუქტურის კანონის არსებობა, როგორც ამ კანონზომიერების მომენტი;

- ვინაიდან პედაგოგიკა სწავლობს და წარმართავს ადამიანის აღზრდის პროცესს, ცხადია, მას საქმე აქვს ადამიანის ბიოლოგიური განვითარების პროცესთან;

- პედაგოგიურ პროცესში ბიოლოგიური მოვლენები აღზრდის სოციალურ ფაქტორებს ემორჩილება და ამ უკანასკნელით არის განპირობებული.

პედაგოგიკა, როგორც მეცნიერება, არის სოციალური, მაგრამ თავის არსში შეიცავს ბიოლოგიურს, როგორც მომენტს (თავზიშვილი, 1933: 23).

წიგნის მეშვიდე თავში მკვლევარი განიხილავს და აკრიტიკებს „სკოლის კვდომის“ თეორიას.

პედაგოგიკურ პროცესში ბიოლოგიური მოვლენების თანხვედრას და ამავე დროს ორი კანონზომიერების არარსებობას თანამედროვე პედაგოგიკაც, ცხადია, იზიარებს და

სათანადოდაც განმარტავს. კერძოდ: „აღზრდა ვიწრო გაგებით გულისხმობს ადამიანის პიროვნული მახასიათებლების და ქცევის წესების ჩამოყალიბების პროცესს, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, გულისხმობს იმ უნარების განვითარებას, რომელიც ბიოლოგიურ ინდივიდს დედის ორგანიზმიდან დაჰყვება“ (ჭკუასელი, 2012: 10). ხოლო რადგანაც აღზრდა ფართო გაგებით გულისხმობს ბავშვის ჰარმონიულ ფიზიკურ, სულიერ, გონებრივ და ზნეობრივ განვითარებას, იგი თავის თავში მოიცავს აღზრდას ვიწრო გაგებით, როგორც კომპონენტს მთავარ კანონზომიერებაში. სწორედ ამიტომაც პედაგოგიკა სრულად სოციალური მეცნიერება და არა ბიოლოგიური, ან „ბიოლოგიურ-სოციალური“. გ. თავზიშვილის შეხედულებით, „პედაგოგიკა არის სოციალური მეცნიერება, ეყრდნობა რა სოციალურ კანონზომიერებებს, არავითარ შემთხვევაში არ აუქმებს ადამიანის განვითარების ბიოლოგიურ კანონებს“ (თავზიშვილი, 1933: 25).

როგორც უკვე ითქვა, მიუხედავად იმისა, რომ გ. თავზიშვილის ხსენებული ნაშრომი მეოცე საუკუნის 30-იანი წლებისათვის დამახასიათებელი მარქსისტული იდეოლოგიის მარწუხებშიცაა მოქცეული, იგი მნიშვნელოვანი მეთოდოლოგიური ნაშრომია იმ პერიოდის ქართული პედაგოგიკური აზროვნების ისტორიაში.

უფრო მოგვიანებით, გ. თავზიშვილის ხსენებული წიგნის გამოსვლიდან ორ ათწლეულზე მეტი ხნის შემდეგ, 1956 წელს, ქართულ ენაზე პირველად გამოვიდა ქართული სახელმძღვანელო უმაღლესი პედაგოგიური სასწავლებლების სტუდენტებისათვის. აღნიშნული წიგნის გამოცემის პროცესში გ. თავზიშვილს უაღრესად მნიშვნელოვანი როლი რომ ჰქონდა შესრულებული, ამას ის ფაქტიც ადასტურებს, რომ იგი ამ სახელმძღვანელოს ერთ-ერთი რედაქტორი იყო (მთავარი რედაქტორი გახლდათ დავით ლორთქიფანიძე). ხსენებულ სახელმძღვანელოში შესულია ოცზე მეტი ავტორის ნაშრომები. მათგან I და XII თავები უშუალოდ გ. თავზიშვილს ეკუთვნოდა.

კერძოდ, მკვლევრის მიერ დაწერილ სახელმძღვანელოს პირველ თავში - პედაგოგიკის საგანი და მეთოდები, რომელიც სამ პარაგრაფს მოიცავდა, განხილული იყო შემდეგი საკითხები: 1. პედაგოგიკის საგანი და ამოცანები, 2. პედაგოგიკის წყაროები და მეთოდები და 3. პედაგოგიკური მეცნიერებანი. ხოლო XII თავში განხილული იყო პატრიოტული და ინტერნაციონალური აღზრდის საკითხები.

მიუხედავად იმისა, რომ მკვლევრის ნააზრევი იმდროინდელი იდეოლოგიური პრინციპებითაცაა დაღდასმული, გ. თავზიშვილის პედაგოგიკურ შეხედულებათაგან ბევრი რამ დღესაც მისაღებია და უსათუოდ გასათვალისწინებელი.

მკვლევარი არ მიჰყვება გატკეპნილ გზას და ყველგან ცდილობს ოფიციალურად აღიარებულ დებულებებთან და მოსაზრებებთან აღნიშვნასთან ერთად საკუთარი შეხედულებებიც გამოთქვას, რითაც მნიშვნელოვანწილად ზრდის სახელმძღვანელოს დამოუკიდებლობისა და ორიგინალურობის ხარისხს.

პედაგოგიკის ტრადიციულ განმარტებას გ. თავზიშვილი სწორ, თუმცა ზოგად, მსჯელობად მიიჩნევდა და დასძენდა, რომ ამ განსაზღვრებაში უსათუოდ უნდა ჩანდეს კონკრეტული ეპოქისა და საზოგადოებრივი სისტემის ნიშან-თვისებებიცა და მიზნებიც. ჩვენი აზრით, ავტორისეულ განმარტებაში ხაზგასმა იმისა, რომ მასში კონკრეტული საზოგადოებრივი სისტემის შესახებაც უნდა ყოფილიყო აღნიშნული, განპირობებული იყო იმ დროისათვის არსებული საბჭოთა იდეოლოგიით და დღეისათვის აშკარად ზედმეტი და მიუღებელია.

პედაგოგიკის წარმოშობისა და განვითარების ძირითად წყაროდ გ. თავზიშვილი ერთმნიშვნელოვნად მიიჩნევს იმ პრაქტიკულ გამოცდილებას, რომელიც დროთა განმავლობაში იქმნებოდა სკოლის მასწავლებლის, ოჯახის, სკოლამდელი და სკოლისგარეშე დაწესებულებათა მიერ მოზარდთა თაობის აღზრდა-განათლების პროცესში.

ბავშვის განვითარების ძირითად ფაქტორებს შორის გ. თავზიშვილი გადამწყვეტ როლს სოციალურ გარემოს ანიჭებდა, რომელიც თავისი ზეგავლენით ახდენს პიროვნების ფორმირებას აღზრდის საშუალებით.

1968 წელს კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი სახელმძღვანელო გამოიცა პედაგოგიური მიმართულების სტუდენტებისათვის (პედაგოგიკის ზოგადი საფუძვლები, რედაქტორი: ვლ. ზამბახიძე), რომელშიც შესულია გიორგი თავზიშვილის ყველა მნიშვნელოვანი ნაშრომი პედაგოგიკაში. სახელმძღვანელო ოთხი თავისაგან შედგება და მოიცავს შემდეგ საკითხებს: პედაგოგიკის საგანი, პიროვნების ყოველმხრივი განვითარება, ბავშვის განვითარების ძირითადი ფაქტორები, ბავშვის განვითარების ასაკობრივი პერიოდები და თავისებურებანი. აღნიშნული წიგნი ათეულობით წლის განმავლობაში წარმოადგენდა ერთ-ერთ მთავარ სახელმძღვანელოს ქართულ პედაგოგიკაში.

გ. თავზიშვილის პედაგოგიკურ ნააზრევში უმნიშვნელოვანესი ადგილი უჭირავს ბავშვთა ასაკობრივი თავისებურებების კვლევას. მკვლევრის აზრით, სწორედ ბავშვთა განვითარების ასაკობრივი პერიოდებისა და თავისებურებების დადგენით და გათვალისწინებით შეიძლება აიგოს სწორი პედაგოგიკური პროცესი. ასევე გათვალისწინებული უნდა იყოს ინდივიდუალური მიდგომა მოსწავლეებისადმი.

ყურადღებას იქცევს ბავშვთა განვითარების ასაკობრივი პერიოდიზაციის გ. თავზიშვილისეული სქემაც, რომელიც ძირითადად ორ ეტაპს - სკოლამდელ და სასკოლო პერიოდებს მოიცავს. ეს პერიოდები თავის მხრივ მას დაყოფილი აქვს სამ-სამ პერიოდად. კერძოდ, სკოლამდელი პერიოდი მოიცავს უმცროს, საშუალო და უფროს სკოლამდელ ასაკს. შესაბამისად: დაბადებიდან 3 წლამდე, 3-დან 5 წლამდე და 5-დან 7 წლამდე.

სასკოლო პერიოდი კი მოიცავს უმცროს, საშუალო და უფროს ასაკობრივ პერიოდებს. შესაბამისად: 7-8 წლიდან 11-12 წლამდე, 11-12-დან 14-15 წლამდე და 14-15-დან 17-18 წლამდე. გ. თავზიშვილის აზრით, ასეთი დიფერენცირება უფრო ნათლად გამოხატავს ბავშვის განვითარების ეტაპებს, ვიდრე პერიოდიზაციის ისეთი ცნებები, როგორებიცაა ჩვილი, ყრმა, ყმაწვილი, ჭაბუკი და სხვა, რომლებიც უფრო ფიზიკური განვითარების ეტაპებს განსაზღვრავს.

ბავშვის სწავლა-სწავლებისა და სრულყოფილ პიროვნებად ჩამოსაყალიბებლად უდიდესი მნიშვნელობა აქვს როგორც ასაკობრივ მახასიათებლებს, ისე შეგნებული დისციპლინის ჩამოყალიბებას ცალკეული მათგანის ინდივიდუალური თავისებურებებისა და განვითარების დონის გათვალისწინებით. როგორც გ. თავზიშვილი აღნიშნავს, „შეგნებული დისციპლინის პირობებში, ე. ი. როცა მოსწავლეს ესმის თავისი მოვალეობა სკოლის, ოჯახის და საერთოდ, საზოგადოების წინაშე და შეგნებული აქვს სწავლის აუცილებლობა - მთელი პედაგოგიური პროცესი ნაყოფიერად მიმდინარეობს“ (თავზიშვილი, 1980: 91).

ამავე დროს დისციპლინა არის აღზრდა-განათლების არა მარტო საშუალება, არამედ მისი შედეგიც. კერძოდ, აღზრდის ადრეულ საფეხურზე იგი შეიძლება იყოს საშუალება, ხოლო შემდეგ - უკვე შედეგი. საბჭოთა პერიოდის მოსწავლეთა დისციპლინის ე. წ. „წესების“ შეფასების დროს, გ. თავზიშვილი აღნიშნავს, რომ მას აკლია ბევრი მნიშვნელოვანი მომენტი. იგი დასძენს, რომ დისციპლინის ჩამოყალიბების პროცესი დაფუძნებული უნდა იყოს პიროვნების პატივისცემაზე. მოსწავლე უნდა გრძნობდეს სიყვარულს, მზრუნველობას, პატივისცემას. მასწავლებელიც მოსწავლეში მუდამ უნდა ხედავდეს პიროვნებას, რომელსაც აქვს ღირსება, თავმოყვარეობა და განცდები. აქედან გამომდინარე, მან ყოველთვის უნდა იმოქმედოს როგორც შექებისა და წახალისების გამოხატვით, ასევე შენიშვნის მიცემითაც. ორივე შემთხვევაში აუცილებელია ზომიერებისა და სამართლიანობის დაცვა. ასევე გასათვალისწინებელია მოსწავლისადმი ინდივიდუალური მიდგომა. ყოველი შენიშვნისა თუ საყვედურის მიზანი უნდა იყოს მცდელობა ბავშვის გამოსწორებისა და არა მისი დასჯა.

ადამიანის ყოველმხრივი განვითარების პირობებს შორის უმნიშვნელოვანესია შრომა. შრომისადმი დამოკიდებულების და შეგნებული დისციპლინის საკითხებია განხილული გ.

თავზიშვილის წიგნში, რომელიც 1961 წელს გამოიცა. იგი მცირე ზომისაა და მხოლოდ ორ თავს მოიცავს. ცალკე წიგნად გამოცემა იმდროისათვის საკითხის აქტუალობასა და მნიშვნელობაზე მიგვითითებს. შრომითი აღზრდა სწორედ ყოველმხრივი განვითარების იდეას ემსახურება. მნიშვნელოვანია მოზარდს ესმოდეს შრომის როლი ადამიანის ფიზიკური, გონებრივი, ზნეობრივი და ესთეტიკური განვითარებისთვის. სკოლა, ოჯახი, საზოგადოება უნდა ცდილობდნენ აღზარდონ მოზარდებში სიყვარული და შეგნებული დამოკიდებულება ყოველგვარი შრომისადმი. ყველა შრომა საპატიოა, როცა ის ნაყოფიერი და სასარგებლოა, იქნება ეს ფიზიკური, თუ გონებრივი. თუმცა, როგორც გ. თავზიშვილი აღნიშნავს, „ჯერხანობით ჩვენს სკოლასა და ოჯახში, განსაკუთრებით ქალაქ ადგილებში, ფიზიკური შრომისადმი სიყვარულისა და პატივისცემის აღზრდა ძალიან დაბალ დონეზეა“ (თავზიშვილი, 1961: 9). სამწუხაროდ, ათეულობით წლის შემდეგაც ამ მხრივ ბევრი არაფერი შეცვლილა. მოსწავლეთა ფიზიკური შრომა, როგორც გ. თავზიშვილი აღნიშნავს, უნდა ემსახურებოდეს გარკვეული სასკოლო ამოცანის გადაჭრას და ქმნიდეს ისეთ პროდუქტს, რომელშიც მოჩანდეს ფიზიკური და გონებრივი შრომის ერთიანობა, ანუ ხელისა და თავის კავშირი.

საბოლოოდ გადაჭარბებული არ იქნება, თუ ვიტყვით, რომ გიორგი თავზიშვილის პედაგოგიკურ მიდგომებში ბევრი რამ თანამედროვე თვალთახედვითაც აშკარად მისაღებია და გასათვალისწინებელი. თუმცა მისი პედაგოგიური იდეების შეფასების დროს ისიც უსათუოდ უნდა აღინიშნოს, რომ სწავლა-აღზრდის პროცესის სასურველი ფორმით წარსამართად უნივერსალური ფორმულა არ არსებობს და ეს პროცესი მუდმივად იცვლება როგორც ისტორიული გამოცდილების საფუძველზე, ისე თანამედროვე მოთხოვნათა შესაბამისად.

ლიტერატურა:

1. გაგუა ვ. გიორგი თავზიშვილი (ცხოვრება და მოღვაწეობა), თბ. 1977.
2. გიორგი თავზიშვილი. მკვლევრის შესახებ გამოქვეყნებული სტატიების კრებული, შემდგენელი ციალა ცინცაძე. ნარკვევის ავტორები: ვ. გაგუა და გ. სიხარულიძე, თბ. 1982.
3. თავზიშვილი გ. პედაგოგიკის მეთოდოლოგიური საკითხები, ტფილისი-ქუთაისი, 1933.
4. თავზიშვილი გ. პედაგოგიკის ზოგადი საფუძვლები. თბ. 1968.

5. თავზიშვილი გ. რჩეული პედაგოგიკური თხზულებანი სამ ტომად, ი. ბოცვაძის რედაქციით, ტ. მესამე, თბ. 1980.
6. პედაგოგიკა, დ. ლორთქიფანიძის (მთავარი რედაქტორი), გ. თავზიშვილის, ვლ. ბეჟიაშვილის, ს. სიგუას და ვ. ქაჯაიას რედაქციით, თბ. 1956 წ.
7. ჭკუასელი ქ. ჭკუასელი ი. პედაგოგიკის ზოგადი საფუძვლები, თბილისი, 2012.

Tinatin Kapanadze

Akaki Tsereteli State University

Giorgi Tavzishvili as a Theoretician of Georgian Pedagogy

Abstract

When evaluating Giorgi Tavzishvili's pedagogic merits, we should pay special attention to the merits that he brings to the formation and development of Georgian pedagogy as a science. From this point of view, it has played an extremely important role in the creation of a pedagogy manual in the Georgian language.

In the 1930s of the XX century, there were still no textbooks in the Georgian language on the issues of pedagogic methodology. This gap in our pedagogical science is somewhat filled by his work "Methodological Foundations of Pedagogy," published in 1933, where such issues as the definition, goals, and objectives of pedagogy as a science were formulated in the form of theses. Education as a social process and its goals and objectives, the social regularity of pedagogy, and biological factors

In conclusion, it will not be an exaggeration if we say that many things in Giorgi Tavzishvili's pedagogical approaches are acceptable and should be considered even from a modern point of view. However, while evaluating his pedagogical ideas, it should also be noted that there is no universal formula for conducting the educational process in the desired way, and this process is constantly changing both based on historical experience and in accordance with modern requirements.